

ایران فرهنگی

«حیات فلسفه در ایران» در گفت‌وگو با دکتر علی افضلی
(عضو هیات علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه)

آداب خودباوری فکری

۱۵ | صفحه

آرین وزیردفتری / کارگردان «بی‌رؤیا»

ریسک پناه بردن به جهان شخصی

۱۴ | صفحه

ریزش‌های انقلاب اسلامی؛ چرا و چگونه؟

برخی از اسلام‌گرایانی که «ضعف نظری» داشتند بتدریج از قطار انقلاب پیاده شدند

۱۵ | صفحه

وصیت نامه یک تلفن همراه

۱۶ | صفحه

خوشامد به نسلی که سینما را می‌شناسد

تقاضای ۲۲ فیلم اولی برای حضور در چهلمین جشنواره فیلم فجر و دیدن آثار آنها برای من که نسبت به نگاه فیلمسازان جوان به دنیای پیرامون‌شان کنجکاو متفاتی خوشایندی بود. سر شوق آمدم وقتی دیدم نسل نو سینما چقدر با دقت و وسواس کار کرده است. به‌عنوان یک فیلمساز اجتماعی برایم شورانگیز بود دیدن این که مسائل اجتماعی جزو دغدغه‌های اصلی نسل نوظهور است.

با استناد به تجربه داوری آثار این دوره از جشنواره با اطمینان می‌گویم نسل جوان پرپار است، سینما و قواعد آن را خوب می‌شناسد از تکنیک خوب استفاده می‌کند اما به لحاظ پرداخت مضمون کمی لنگ می‌زند و به نظر می‌رسد تلاش فیلم اولی‌ها در این حوزه کافی نیست. فراموش نکنیم که فرم و محتوا با هم معنا پیدا می‌کند و پژوهش در فیلمنامه‌نویسی خیلی مهم است. با تجربه، با دیدن، با ارتباط داشتن است که یک فیلمساز می‌تواند فیلم خوب بسازد. از نسلی که اغلبشان به روز هستند، با جامعه در ارتباط هستند، در بطن جامعه قرار دارند، به همه جا سرگرم می‌کشند و نگاه تیزبینی دارند انتظار همین است که با بینش خاص خود روابط انسانی و اجتماعی را زیر ذره‌بین ببرند و از روزمرگی مردم درام‌هایی خلق کنند که بسیار مؤثر است.

آثار نسل نو فیلمسازان در عین حال متنوع است و متفاوت نگاه می‌کنند. کمتر در پی الگو برداری از سینماگران برجسته هستند؛ امری که در دوره‌ای رایج بود و اغلب آثار کپی‌برداری بود. انگار نسل جدید راه خودشان را می‌روند و حتی جسارت برخی از آنها مثال‌زدنی است. در این میان هستند فیلمسازانی که یک گام از جامعه جلو هستند و سراغ موضوعات به روزی رفته‌اند. با خوش بینی معتقدم که در میان آثار متقاضی می‌توان منتظر حداقل دو سه اثر فوق‌العاده بود. به امید اینکه پروانه نمایش دریافت کنند و با اکران عمومی مخاطبان خود درباره آنها قضاوت کنند. در مجموع درباره فیلم‌اولی‌ها می‌توان گفت معدل کیفیت آثار متقاضی حضور در این دوره از جشنواره، امیدوارکننده بود به این معنا که کیفیت آثار به لحاظ تکنیک قدیمی رو به جلو بوده است. قرار است فیلمسازان خوبی به جمع فیلمسازان ایرانی اضافه شوند؛ فیلمسازانی که می‌توان با اطمینان گفت دغدغه دارند؛ بدون هدف وارد سینما نشده‌اند - این را می‌شود از انتخاب موضوع فهمید - و در کنار نگاه دغدغه‌مند، به ابزار سینما مسلط هستند و توانایی آن را دارند که با تکنیک و فضاسازی مخاطب را با خود همراه کنند.

حضور نیروهای تازه‌نفس را به سینما تبریک می‌گویم و با خوشامدگویی به آنها توصیه می‌کنم که در پرداخت سوژه‌ها شتابزده عمل نکنند. برای تحقیق وقت بگذارند و به کتب باجرا برسند و حالا که خوشبختانه شاخک‌هایشان نسبت به مسائل اجتماعی حساس است، حوصله کنند و از زوایای مختلف به ماجرا نگاه کنند. همه جوانب را در نظر بگیرند و راجع به همه چیز خودشان تحقیق و پژوهش کنند. برای فیلم دوم شتاب نکنند، طوری نباشد که با آمدن کار اول همه چیز امیدوارکننده به نظر برسد و وقتی سراغ کار دوم می‌روند ببینیم این نگاه افت کرده است. عمیق‌تر به موضوعات نگاه کنند تا در هر تلاش برای پرپار شدن کارنامه کاری قدیمی رو به جلو بردارند شبیه همان چیزی که در کارنامه کاری سعید روستایی شاهدیم؛ فیلمسازی که دقیق و آگاهانه کار می‌کند، از زیر و بم ماجرا مطلع است، از طبقه اجتماعی آدم‌هایش شناخت دارد و پرداخت مناسبی در شخصیت‌پردازی دارد.

پوران درخشنده
فیلمساز و عضو هیات انتخاب جشنواره

یادداشت

گفت‌وگوی «ایران»
با فیلم اولی‌های جشنواره چهلم

ستاره‌های متولد خواهند شد؟

به نظر می‌رسد انگار که فیلم جدا از باور و فردیت فیلمساز است. با توجه به این نگاه‌ها به اعتقاد شما اساساً از فیلمسازان نسل نو چه توقعی می‌توان داشت؟
۴ در ارزیابی کلی دغدغه جدی فیلمسازان هم‌نسل خودتان و فیلمسازان نوظهور رو چه می‌دانید؟
۵ در این دوره از جشنواره بخش فیلم اولی‌ها حذف شده است. اینکه قرار است آثارتان در کنار بزرگان سینما از مسعود کیمیایی و رضا میرکریمی تا فیلمسازان تثبیت شده‌ای چون بهروز شعیبی و محمد حسین مهدویان داوری شود، چطور ارزیابی می‌کنید؟

اخیر کنجکاو برای دنبال کردن کارنامه‌شان بسیار بالاست. در میان فیلمسازان نوظهوری که در دوره‌های گذشته خوش درخشیدند جریان‌سازترین اثر و کارگردان را چه کسی می‌دانید و چرا؟
۳ در دوره‌هایی از بخش فیلم اولی‌ها با عنوان «نگاه نو» نام برده می‌شد و گاهی انتظارات این بود که فیلمسازان واقعی دیدید؟ مسیر یافتن سرمایه‌گذار و تولیدکننده هموار بود یا نه؟ مهم‌ترین مؤلفه برای جلب اعتماد آنها چه بود؟
۲ در چند دوره گذشته خیلی از نام‌های آشنا ظرف چند روز برگزار کردن آن، مراحل به‌امضای معتبر تبدیل شدند و در سال‌های

خواسته‌ایم به این پرسش‌های زیر پاسخ دهند. پاسخ این فیلمسازان را در این صفحه و صفحه ۱۴ می‌خوانید.
۱ اغلب سیاستگذاران فرهنگی و سینمای ایران باید به سمت حمایت از فیلمسازان اول بروند. در روند ساخت فیلم اولتان چقدر این حمایت‌ها را مشهود و واقعی دیدید؟ مسیر یافتن سرمایه‌گذار و تولیدکننده هموار بود یا نه؟ مهم‌ترین مؤلفه برای جلب اعتماد آنها چه بود؟
۲ در چند دوره گذشته خیلی از نام‌های آشنا ظرف چند روز برگزار کردن آن، مراحل به‌امضای معتبر تبدیل شدند و در سال‌های

دسته‌بندی همچنان وجود دارد و فهرست فیلم اولی‌ها کنجکاو‌های خاص خودش را دارد. امسال هم سال تازه نفس‌ها و شکوفایی فیلم اولی‌هاست. ۷ فیلم از ۲۲ فیلم چهلمین جشنواره فیلم فجر متعلق به نسل نوظهور است. «موقعیت مهدی» هادی حجازی‌فر، «شب طلایی» یوسف حاتم‌کیا، «بی‌رؤیا» آرین وزیردفتری، «بی‌مادر» سید مرتضی قاضی، «لایه‌های دروغ» رامین سهراب، «ملاقات خصوصی» امید شمس و «علفزار» کاظم دانشی فیلم‌اولی‌های حاضر در جشنواره امسال هستند. در گفت‌وگو با این فیلمسازان دغدغه‌های آنها را جویا شده‌ایم و از آنها

تجربه بلند سینمایی فیلمسازان در موعده جشنواره فیلم فجر با فهرست فیلم اولی‌ها شناخته می‌شود. این بخش از جشنواره فیلم فجر از آن بخش‌هایی است که در ادوار مختلف با تغییر مواجه شده. در دوره‌ای با نام «نگاه نو» هویتی مستقل یافته و در دوره‌ای حذف شده و فیلمسازانش همدوش کارگردانان پراسابقه به رقابت پرداخته‌اند. امسال یکی از همین دوره‌هاست. قرار است فیلم‌ها فارغ از اینکه چندمین تجربه سازنده است داوری شوند. برای علاقه‌مندان جدی سینما، این

ترکیب عاشوری
خبرنگار

یوسف حاتم‌کیا / کارگردان «شب طلایی»

نبرد گلابی‌تورها

۱ خیلی دوست دارم برای توصیف ورود یک فیلمساز تازه نفس یک تعبیر شاعرانه پیدا کنم اما چیزی جز زمین نبرد گلابی‌تورها که برای زنده ماندن می‌جنگند، به ذهنم خطور نمی‌کند؛ کما اینکه اعتقاد دارم این جنگ تا آخرین روز فیلمساز ادامه دارد. او یا از میدان حذف می‌شود یا اینکه تا آخرین نبردش زنده می‌ماند و خودخواسته و شکوهمند آن را ترک می‌کند. جلب اعتماد یک سرمایه‌گذار و تهیه‌کننده بخش خصوصی برای یک فیلمساز اول کاری بسیار جانکاه است.

نیمی از راه زمانی طی می‌شود که فیلمنامه شما به دلشان بنشیند و قسمت دیگری را نمونه کارهای کوتاه‌تان هموار می‌کنند تا مطمئن شوند شما پولشان را به‌یاد نمی‌دهید و آخرین مرحله هم، بمباران کلامی مستمسک برای اینکه آنها را قانع کنید شما برگ برنده آنها هستید. البته باید در خلوت خودتان هم با وجدانتان کلنجار بروید که قرار نیست کسی را ورشکسته کنید، لیخند بزنید و سعی کنید ترس ساخت فیلم اولتان را پنهان کنید و به آنها امید بدهید که همه چیز تحت کنترل است. همیشه ورود به هر عرصه سخت است و سینما نیز از این قاعده مستثنی نیست. من هم به مانند شما این کلام‌های رنگین حمایت از فیلمساز اول را شنیده بودم اما خوب یاد، روی خوشی از آن ندیدم. چندین سال تلاش کردم وارد عرصه ساخت فیلم بلند سینمایی بشوم، هر

بار تا یک قدمی ساخته شدن فیلمنامه هایم پیش‌رقم اما هر دفعه به دلایل مالی پروژه متوقف می‌شد. هر شکست را به‌منزله یک تجربه نگاه می‌کردم. با خودم تکرار می‌کردم که اگر مرد این میدان هستی نباید متوقف بشوی. در این بین شرایط اقتصادی کشور هم رو به وخامت رفته و روز به روز فیلمسازی امر پرریسک‌تری به حساب می‌آید.
تیر آخر زمانی بود که سایه شوم کرونا بر جهان گسترده شد و گرد نامیدی سراسر ایران و جهان را پوشاند. خب، به‌نظرم سیاه‌ترین دورانی بود که می‌شد تصور کرد یک فیلمساز اول بخواهد در آن شروع به‌کار کند ولی این اتفاق، برای من در یکی از تلخ‌ترین روزهای کرونایی، در یک عصر پاییزی رخ داد. دوستانم، بهرادر مهرجو، اویس طوفانی و امیرحسین اسدی‌بیگی در دورانی که هیچ امیدی به امکان فیلمسازی نداشتم، کنارم ایستادند و همچون من، فیلمنامه‌ام را دغدغه خودشان دیدند و بلیت ورود به میدان گلابی‌تورها را برای من صادر کردند.

۲ هر فیلمساز تازه‌نفسی که در هر دوره‌ای نگاه‌ها را به سمت خود جلب می‌کند و به‌نوعی جریان‌ساز می‌شود، بزرگترین شانس را به فیلمسازان اول دیگری می‌دهد که در صف انتظار ایستاده‌اند و منتظر نگاه مهربان تهیه‌کنندگانی هستند که به آنها اعتماد کنند. در واقع، فیلمسازان اول جریان‌ساز، باعث می‌شوند که تهیه‌کنندگان

چتر خلاصه کرد. هر کدام براساس زیستی که داشته‌اند، جهان را از یک زاویه می‌بینند. همین زاویه نگاه‌شان است که جهان‌بینی آنها را تعریف می‌کند و باعث شکل‌گیری سلاقی متنوع می‌شود، اما به‌لحاظ نحوه بیان آن نگاه، با نسلی از فیلمسازان مواجه هستیم که بسیار به تکنیک مسلط هستند و به بهترین شکل حرفشان را به‌تصویر می‌کشند.

زمانی که اعلام کردند بخش نگاه نو در جشنواره امسال وجود ندارد، خوشحال شدم. این بخش را موهبتی برای فیلمسازان اول نمی‌دانستم، چرا که وقتی این بخش وجود داشت، تنها سه فیلم اول اجازه ورود به‌بخش اصلی را پیدا می‌کرد اما اکنون شاهد این هستیم که هفت فیلم اولی در بخش اصلی راه پیدا کرده و به‌وضوح می‌توان دریافت که این تصمیم خوبی برای فیلمسازان اول بوده است. یادمان باشد که

۳ ورای نگاه منفی شما به فیلمسازان اول که اجازه بدهید آن را قبول نداشته باشیم، باید بگویم به‌نظر من هیچ نوفعی از فیلمسازان نسل نو نمی‌توان داشت، جز آنکه خودشان باشند و حرف و دغدغه‌ای برای گفتن داشته باشند. دغدغه‌ای که آنقدر برایشان مهم است که حاضر باشند برای بازگو کردن آن، مراحل دشوار ساخت فیلم را به جان بخرند و آن را بر پرده نقره‌ای به نمایش بگذارند. کما اینکه سینما در وهله اول سرگرمی است و تریبون برای بیانیه دادن نیست. باید مخاطب از دیدن فیلم ما لذت ببرد. پس باید تلاش کنیم حرفمان را در کادوی زیبایی ببیچیم تا برد مخاطب بنشیند و احساس نکند در حال شنیدن سخنرانی است.

۴ دغدغه هر فیلمساز با دیگری فرق دارد و نمی‌توانم همه آنها را زیر یک

